

23.23312-4: Δίνεται η συνάρτηση f ορισμένη στο $[-2, 2]$, συνεχής στο $[-2, 2]$, δύο φορές παραγωγίσιμη στο $(-2, 2)$ και $f^2(x) - 2f(x) + x^2 - 3 = 0$ (1), για κάθε $x \in [-2, 2]$.

α) Να αποδείξετε ότι η συνάρτηση f δεν έχει σημεία καμπής. (Μονάδες 8)

β) Αν $f(0) = 3$,

i. Να αποδείξετε ότι $(f(x) - 1)^2 = 4 - x^2$, για κάθε $x \in [-2, 2]$ και κατόπιν ότι $f(x) = 1 + \sqrt{4 - x^2}$, $x \in [-2, 2]$. (Μονάδες 9)

ii. Να βρείτε τα ολικά ακρότατα της f και στη συνέχεια να λύσετε την εξίσωση $f(x) = \sin x$. (Μονάδες 8)

Λύση:

α) Επειδή και τα δύο μέλη της (1) είναι παραγωγίσιμες συναρτήσεις στο $(-2, 2)$, έχουμε:

$$(f^2(x) - 2f(x) + x^2 - 3)' = (0)' \Leftrightarrow 2f(x)f'(x) - 2f'(x) + 2x = 0 \dots (2)$$

Επίσης και τα δύο μέλη της (2) είναι δύο φορές παραγωγίσιμες συναρτήσεις στο $(-2, 2)$, οπότε:

$$(2f(x)f'(x) - 2f'(x) + 2x)' = (0)' \Leftrightarrow 2(f'(x))^2 + 2f(x)f''(x) - 2f''(x) + 2 = 0 \dots (3)$$

Αν η f παρουσιάζει στο $x_0 \in (-2, 2)$ σημείο καμπής τότε $f''(x_0) = 0$ και η (3) για $x = x_0$ δίνει:

$$2(f'(x_0))^2 + 2f(x_0)\overset{0}{f''(x_0)} - 2\overset{0}{f''(x_0)} + 2 = 0 \Leftrightarrow 2(f'(x_0))^2 + 2 = 0 \text{ η οποία είναι αδύνατη. Επομένως η } f \text{ δεν παρουσιάζει σημείο καμπής.}$$

β)

i. Για κάθε $x \in [-2, 2]$, έχουμε $4 - x^2 \geq 0$ και (1) $\Leftrightarrow f^2(x) - 2f(x) + x^2 - 3 = 0$
 $\Leftrightarrow f^2(x) - 2f(x) + 1 = 4 - x^2$
 $\Leftrightarrow (f(x) - 1)^2 = 4 - x^2$
 $\Leftrightarrow |f(x) - 1| = \sqrt{4 - x^2} \dots (4)$

Θέτουμε $g(x) = f(x) - 1$, $x \in [-2, 2]$. Τότε από την σχέση (4) έχουμε $|g(x)| = \sqrt{4 - x^2} \dots (5)$

Επειδή $4 - x^2 > 0$ για κάθε $x \in (-2, 2)$ η σχέση (4) $\Leftrightarrow g(x) \neq 0$, για κάθε $x \in (-2, 2)$ και αφού η g είναι συνεχής στο $(-2, 2)$, διατηρεί σταθερό πρόσημο στο $(-2, 2)$ και αφού $g(0) = f(0) - 1 = 3 - 1 = 2 > 0$

θα είναι $g(x) > 0$ για κάθε $x \in (-2, 2)$, οπότε η (5) $\Leftrightarrow g(x) = \sqrt{4 - x^2}$.

Επειδή $g(2) = g(-2) = 0$, είναι $g(x) = \sqrt{4 - x^2}$ για κάθε $x \in [-2, 2]$.

$$\Leftrightarrow f(x) - 1 = \sqrt{4 - x^2}$$

$$\Leftrightarrow f(x) = 1 + \sqrt{4 - x^2}, \text{ για κάθε } x \in [-2, 2].$$

ii. Η f είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα $[-2, 2]$, επομένως από το θεώρημα μεγίστης - ελαχίστης τιμής, παρουσιάζει ολικά ακρότατα.

Παρατηρούμε ότι $0 \leq \sqrt{4 - x^2} \leq 2 \Leftrightarrow 1 \leq 1 + \sqrt{4 - x^2} \leq 3$

$$\Leftrightarrow 1 \leq f(x) \leq 3, \text{ για κάθε } x \in [-2, 2].$$

Επομένως η f παρουσιάζει ολικό μέγιστο το 3, για $x = 0$ και ολικό ελάχιστο το 1 για $x = -2$ και $x = 2$.

Λύση της εξίσωσης $f(x) = \sin x$:

Έχουμε $f(x) \geq 1$ και $\sin x \leq 1$ για κάθε $x \in [-2, 2]$.

Η ισότητα στην πρώτη ανίσωση ισχύει μόνο για $x = -2$ και $x = 2$.

Η ισότητα στη δεύτερη ανίσωση ισχύει μόνο για $x = 0$.

Όμως $f(0) = 3$ και $f(x) > 1$ στο $(-2, 2)$, άρα $f(x) > \sin x$ για κάθε $x \in [-2, 2]$.

Άρα η εξίσωση $f(x) = \sin x$ είναι αδύνατη στο $[-2, 2]$.

24.23531-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = e^x - \ln x - 3$.

α) Να αποδείξετε ότι η f είναι κυρτή στο $(0, +\infty)$. (Μονάδες 6)

β) Να αποδείξετε ότι η $f(x)$ παρουσιάζει θέση ολικού ελαχίστου σε κάποιο $x_0 \in (0, 1)$ με $f(x_0) < 0$.

(Μονάδες 10)

γ) Να υπολογίσετε το $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{(f(x))^{2023}}{f(x) - f(x_0)}$. (Μονάδες 9)

Λύση:

α) Για κάθε $x > 0$ η f είναι δυο φορές παραγωγίσιμη με $f'(x) = e^x - \frac{1}{x}$ και $f''(x) = e^x + \frac{1}{x^2} > 0$.

Άρα η f είναι κυρτή στο $(0, +\infty)$.

β) Αφού η συνάρτηση f' είναι γνησίως αύξουσα και συνεχής, θα έχουμε ότι για $x \in (0,1)$ οι αντίστοιχες

$$\begin{aligned} \text{τιμές } f'(x) \text{ θα ανήκουν στο διάστημα } f'((0,1)) &= \left(\lim_{x \rightarrow 0^+} f'(x), \lim_{x \rightarrow 1^-} f'(x) \right) \\ &= (-\infty, e-1). \end{aligned}$$

στο οποίο ανήκει ο αριθμός μηδέν και καθώς η συνάρτηση f' είναι γνησίως αύξουσα στο $(0,1)$ θα υπάρχει μοναδικό $x_0 \in (0, 1)$ ώστε $f'(x_0) = 0$. Τότε:

- για $x > x_0$ θα είναι $f'(x) > f'(x_0) = 0$, άρα η f είναι γνησίως αύξουσα στο διάστημα $[x_0, +\infty)$.
- για $x < x_0$ θα είναι $f'(x) < f'(x_0) = 0$, άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στο διάστημα $(-\infty, x_0]$.

Έτσι, έχουμε τον παρακάτω πίνακα μεταβολών της f .

x	0	x_0	1
$f'(x)$	-	○	+
$f(x)$	↘		↗

O.E. $f(x_0)$

Όστε η f παρουσιάζει ελάχιστο για x_0 .

$$f \uparrow \text{ στο } (x_0, 1)$$

Επίσης, $x_0 < 1 \Leftrightarrow f(x_0) < f(1) \Leftrightarrow f(x_0) < 0$.

γ) Επειδή είναι $f(x) \geq f(x_0)$ (ολικό ελάχιστο), είναι $f(x) > f(x_0) \Leftrightarrow f(x) - f(x_0) > 0$ κοντά στο x_0 . Επειδή η f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$, είναι και συνεχής, οπότε $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) - f(x_0)) = f(x_0) - f(x_0) = 0$.

Επειδή f παραγωγίσιμη θα είναι και συνεχής, οπότε $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x))^{2023} = (f(x_0))^{2023} < 0$.

$$\text{Άρα } \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{(f(x))^{2023}}{f(x) - f(x_0)} \stackrel{\left(\frac{\alpha}{0}\right)}{=} \lim_{x \rightarrow x_0} (f(x))^{2023} \cdot \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{1}{f(x) - f(x_0)} = \underbrace{(f(x_0))^{2023}}_{< 0} \cdot (+\infty) = -\infty.$$

25.24759-4 (τράπεζα): Έστω συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ παραγωγίσιμη, για την οποία ισχύει

$$f(x) \geq x^2 - x + 1 \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}.$$

α) i. Να υπολογίσετε το $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x}$. (Μονάδες 4)

ii. Να αποδείξετε ότι η συνάρτηση f δεν έχει ασύμπτωτες. (Μονάδες 6)

iii. Να αποδείξετε ότι $f(x) \geq \frac{3}{4}$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$. (Μονάδες 5)

β) Αν επιπλέον $f(1) = 1$ και $f\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{3}{4}$ να αποδείξετε ότι:

i. $f'\left(\frac{1}{2}\right) = 0$. (Μονάδες 5)

ii. η f δεν είναι κοίλη. (Μονάδες 5)

Λύση:

α) i. Για $x > 0$, είναι $\frac{f(x)}{x} \geq x - 1 + \frac{1}{x}$ και αφού $\lim_{x \rightarrow +\infty} \left(x - 1 + \frac{1}{x}\right) = +\infty - 1 + 0 = +\infty$, θα είναι $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} = +\infty$, (παρατήρηση 11 σελίδα 21 στο παρόν φυλλάδιο).

ii. Αφού $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} = +\infty$, συμπεραίνουμε ότι η συνάρτηση f δεν έχει πλάγιες ή οριζόντιες ασύμπτωτες στο $+\infty$.

Επίσης για $x < 0$, είναι $\frac{f(x)}{x} \leq x - 1 + \frac{1}{x}$ και αφού $\lim_{x \rightarrow -\infty} \left(x - 1 + \frac{1}{x}\right) = -\infty - 1 + 0 = -\infty$, θα είναι $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{f(x)}{x} = -\infty$, (παρατήρηση 11 σελίδα 21 στο παρόν φυλλάδιο), οπότε η συνάρτηση f δεν έχει πλάγιες ή οριζόντιες ασύμπτωτες στο $-\infty$.

Τέλος η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη και άρα συνεχής στο $\mathbb{R}$, οπότε δεν έχει κατακόρυφες ασύμπτωτες. Τελικά η συνάρτηση f δεν έχει ασύμπτωτες.

iii. Θέτω $g(x)=x^2-x+1$, για κάθε $x \in \mathbb{R}$.

$g'(x)=2x-1$, της οποίας ο πίνακας μεταβολών είναι ο παρακάτω:

x	$-\infty$	$\frac{1}{2}$	$+\infty$
$g'(x)$	-	○	+
$g(x)$	↘		↗

Ο.Ε.

$$g(1/2)=3/4$$

στο $x=1/2$ παρουσιάζει Ο.Ε. και άρα $f(x) \geq g(x) \geq 3/4$.

β) i. $f(x) \geq \frac{3}{4} \Leftrightarrow f(x) \geq f\left(\frac{1}{2}\right)$, που σημαίνει ότι η συνάρτηση f παρουσιάζει στο $x = \frac{1}{2}$ ελάχιστο το $\frac{3}{4}$.

Συνεπώς από το θεώρημα Fermat συμπεραίνουμε ότι $f'\left(\frac{1}{2}\right) = 0$.

ii. Από Θεώρημα Μέσης Τιμής για την f , στο $\left[\frac{1}{2}, 1\right]$, υπάρχει $\xi \in \left(\frac{1}{2}, 1\right)$, τέτοιο ώστε:

$$f'(\xi) = \frac{f(1)-f\left(\frac{1}{2}\right)}{1-\frac{1}{2}} = \frac{1-\frac{3}{4}}{\frac{1}{2}} = \frac{1}{2} \dots \dots (1)$$

Αφού $\frac{1}{2} < \xi$ και $f'\left(\frac{1}{2}\right) < f'(\xi)$, η f' δεν είναι γνησίως φθίνουσα και κατ' επέκταση η f δεν είναι κοίλη.

Εναλλακτικά, θεωρούμε τη συνάρτηση $g(x) = f(x) - x^2 + x - 1$, η οποία είναι παραγωγίσιμη ως πράξεις παραγωγίσιμων συναρτήσεων με $g'(x) = f'(x) - 2x + 1$.

Παρατηρούμε ότι $g(1) = f(1) - 1 + 1 - 1 = 0$, οπότε από τη σχέση $g(x) \geq 0 \Leftrightarrow g(x) \geq g(1)$, συμπεραίνουμε ότι η συνάρτηση g παρουσιάζει στο 1 ελάχιστο το 0. Συνεπώς από το θεώρημα Fermat έχουμε ότι $g'(1) = 0 \Leftrightarrow f'(1) - 2 + 1 = 0$

$$\Leftrightarrow f'(1) = 1.$$

Επειδή $\frac{1}{2} < 1$ και $f'\left(\frac{1}{2}\right) < f'(1)$ συμπεραίνουμε ότι η f' δεν είναι γνησίως φθίνουσα και κατ' επέκταση η f δεν είναι κοίλη.

26. 24760-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = e^x - \ln x - \lambda x$, $x > 0$ όπου $\lambda \in \mathbb{R}$. Αν ισχύει $e - \lambda = e^e - 1 - \lambda e$, να αποδείξετε ότι :

α) η f είναι κυρτή. (Μονάδες 6)

β) υπάρχει ακριβώς ένα $x_0 \in (1, e)$ με $f'(x_0) = 0$. (Μονάδες 6)

γ) για την f' ισχύουν οι υποθέσεις του θεωρήματος Bolzano στο $[1, e]$. (Μονάδες 6)

δ) η f παρουσιάζει ολικό ακρότατο στο x_0 που είναι το $e^{x_0}(1 - x_0) + 1 - \ln x_0$. (Μονάδες 7)

Λύση:

α) Η f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ συναρτήσεων ως άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων, άρα και συνεχής, με $f'(x) = e^x - \frac{1}{x} - \lambda$. Η f' είναι επίσης παραγωγίσιμη ως άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων με $f''(x) = e^x + \frac{1}{x^2} > 0$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$ που σημαίνει ότι η f είναι κυρτή.

β) Η f είναι παραγωγίσιμη στο $[1, e]$ άρα και συνεχής.

Επίσης $e - \lambda = e^e - 1 - \lambda e$

$$\Leftrightarrow f(1) = f(e)$$

οπότε πληρούνται οι υποθέσεις του θεωρήματος Rolle για την συνάρτηση f στο $[1, e]$ και επομένως υπάρχει ένα τουλάχιστον $x_0 \in (1, e)$ με $f'(x_0) = 0$ και επειδή η f' είναι γνησίως αύξουσα το x_0 είναι μοναδικό.

γ) Η f' είναι παραγωγίσιμη άρα και συνεχής στο $\mathbb{R}$, άρα και στο διάστημα $[1, e]$. Επίσης $1 < x_0 < e$ και αφού η f' είναι γνησίως αύξουσα έχουμε $f'(1) < f'(x_0) < f'(e)$

$$\Leftrightarrow f'(1) < f'(x_0) < f'(e)$$

$$\Leftrightarrow f'(1) < 0 < f'(e)$$

Επομένως $f'(1) \cdot f'(e) < 0$, οπότε για την f' ισχύουν οι υποθέσεις του θεωρήματος Bolzano στο $[1, e]$.

δ) • Για κάθε $x \in (0, x_0)$ είναι $x < x_0$ και αφού η f' είναι γνησίως αύξουσα έχουμε

$$\Leftrightarrow f'(x) < f'(x_0)$$

$$\Leftrightarrow f'(x) < 0$$

άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, x_0)$.

• Για κάθε $x \in (x_0, +\infty)$ είναι $x > x_0$ και αφού η f' είναι γνησίως αύξουσα έχουμε

$$\Leftrightarrow f'(x) > f'(x_0)$$

$$\Leftrightarrow f'(x) > 0$$

άρα η f είναι γνησίως αύξουσα στο $(x_0, +\infty)$.

Επειδή η f είναι συνεχής στο x_0 , θα παρουσιάζει ολικό ελάχιστο στο x_0 που είναι το:

$$f(x_0) = e^{x_0} - \ln x_0 - \lambda x_0 \dots \dots \dots (1)$$

$$f'(x_0) = 0 \Leftrightarrow e^{x_0} - \frac{1}{x_0} - \lambda = 0$$

$$\Leftrightarrow \lambda = e^{x_0} - \frac{1}{x_0} \dots \dots \dots (2)$$

$$(1) \stackrel{(2)}{\Leftrightarrow} f(x_0) = e^{x_0} - \ln x_0 - \left(e^{x_0} - \frac{1}{x_0}\right) x_0$$

$$\Leftrightarrow f(x_0) = e^{x_0} - \ln x_0 - x_0 e^{x_0} + 1$$

$$\Leftrightarrow f(x_0) = e^{x_0}(1 - x_0) + 1 - \ln x_0.$$

27.24769-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \ln(x+1) - \frac{x}{x+1}$, $x > -1$ και έστω F αρχική της f με

$$F(1) = \ln 2.$$

α) Να αποδείξετε ότι για κάθε $x > -1$ ισχύει $f'(x) = \frac{x}{(x+1)^2}$ και να μελετήσετε τη συνάρτηση

f ως προς τη μονοτονία.

(Μονάδες 8)

β) Να αποδείξετε ότι η F είναι κυρτή στο διάστημα $[0, +\infty)$.

(Μονάδες 6)

γ) i. Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της F στο $x_0 = 1$.

(Μονάδες 6)

ii. Να αποδείξετε ότι για κάθε $x > 0$ ισχύει $\frac{2F(x)-1}{x} \geq \ln 4 - 1$.

(Μονάδες 5)

Λύση:

$$\begin{aligned} \text{α)} \text{ Η } f \text{ είναι παραγωγίσιμη στο πεδίο ορισμού της με } f'(x) &= \left(\ln(x+1) - \frac{x}{x+1}\right)' \\ &= \frac{1}{x+1}(x+1)' - \frac{(x)'(x+1) - x(x+1)'}{(x+1)^2} \\ &= \frac{1}{x+1} - \frac{1}{(x+1)^2} \\ &= \frac{x}{(x+1)^2}. \end{aligned}$$

Επειδή $(x+1)^2 > 0$ για κάθε $x > -1$, το πρόσημο της παραγώγου της $f(x)$ είναι ίδιο με το πρόσημο του x . Επομένως η f είναι γνησίως φθίνουσα στο διάστημα $(-1, 0]$ και γνησίως αύξουσα στο διάστημα $[0, +\infty)$.

$$\begin{aligned} \text{β)} \text{ Η } f'' \text{ είναι παραγωγίσιμη στο πεδίο ορισμού της με } f''(x) &= \left(\frac{x}{(x+1)^2}\right)' \\ &= \frac{(x)'(x+1)^2 - x[(x+1)^2]'}{(x+1)^4} \\ &= \frac{(x+1)^2 - 2x(x+1)(x+1)'}{(x+1)^4} \\ &= \frac{(x+1)^2 - 2x(x+1)}{(x+1)^4} \\ &= \frac{(x+1)(x+1-2x)}{(x+1)^4} = \frac{(-x+1)}{(x+1)^3}. \end{aligned}$$

Επειδή $(x+1)^2 > 0$ για κάθε $x > -1$, το πρόσημο της δεύτερης παραγώγου της $f(x)$ είναι ίδιο με το πρόσημο του $(-x+1)$. Άρα $f'' > 0$ και η f είναι κυρτή στο διάστημα $[0, +\infty)$.

γ) i. $F(1) = \ln 2$ και $F'(1) = f(1) = \ln 2 - \frac{1}{2}$, οπότε η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης F στο σημείο της $A(1, F(1))$ έχει εξίσωση $y - F(1) = F'(1)(x-1)$

$$\Leftrightarrow y - \ln 2 = (\ln 2 - \frac{1}{2})(x-1)$$

$$\Leftrightarrow y = (\ln 2 - \frac{1}{2})x + \frac{1}{2}.$$

ii. Η F είναι κυρτή στο $[0, +\infty)$, οπότε η γραφική της παράσταση της F είναι πάνω από την εφαπτομένη σε οποιοδήποτε σημείο της, άρα και στο σημείο $A(1, F(1))$.

Επομένως $F(x) \geq (\ln 2 - \frac{1}{2})x + \frac{1}{2} \Leftrightarrow 2F(x) \geq (2\ln 2 - 1)x + 1$

$$\Leftrightarrow 2F(x) - 1 \geq (2\ln 2 - 1)x$$

$$\Leftrightarrow \frac{2F(x)-1}{x} \geq \ln 4 - 1$$

με το ίσον να ισχύει μόνο για $x = 1$, που είναι το ζητούμενο.

28.25745-4: Δίνεται συνάρτηση $f: [0,2] \rightarrow \mathbb{R}$ η οποία είναι συνεχής στο $[0,2]$, δύο φορές παραγωγίσιμη στο $(0,2)$ και ισχύουν $f(1)=1$, $f'(1) = 0$, $f(0) = f(2)$ και $(f'(x))^2 + f(x) \cdot f''(x) < 0$, για κάθε $x \in (0,2)$.

α) Να αποδείξετε ότι:

i. $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in (0,2)$. (Μονάδες 5)

ii. $f(x) > 0$ για κάθε $x \in (0,2)$. (Μονάδες 5)

β) Να μελετήσετε την f ως προς την κυρτότητα και τα σημεία καμπής. (Μονάδες 7)

γ) Να μελετήσετε την f ως προς την μονοτονία και να βρείτε τις θέσεις των ακροτάτων. (Μονάδες 8)

Λύση:

α) i. Αν υπήρχε $x_0 \in (0,2)$ με $f(x_0) = 0$, τότε από τη δοσμένη σχέση θα είχαμε $(f'(x))^2 < 0$, το οποίο είναι άτοπο. Συνεπώς $f(x) \neq 0$, για κάθε $x \in (0,2)$.

ii. Αφού f συνεχής στο $(0,2)$ και για κάθε $x \in (0,2)$ είναι $f(x) \neq 0$, διατηρεί πρόσημο σε αυτό και επειδή $f(1) = 1 > 0$, θα είναι $f(x) > 0$ για κάθε $x \in (0,2)$.

β) Από τη δοσμένη σχέση και αφού δείξαμε ότι $f(x) > 0$ για κάθε $x \in (0,2)$, προκύπτει ότι:

$f''(x) < -\frac{(f'(x))^2}{f(x)} < 0$, για κάθε $x \in (0,2)$, οπότε αφού η f είναι συνεχής στο $[0,2]$, είναι κοίλη στο $[0,2]$ και δεν έχει σημεία καμπής.

γ) Αφού f κοίλη στο $[0,2]$ η f' θα είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0,2)$.

Αρα για κάθε $0 < x < 1 \stackrel{f'' \downarrow}{\Leftrightarrow} f'(0) > f'(x) > f'(1) \Leftrightarrow f'(x) > 0$

και αφού f συνεχής στο $[0,1]$ θα είναι γνησίως αύξουσα στο $[0,1]$,

ενώ για κάθε $1 < x < 2 \stackrel{f'' \downarrow}{\Leftrightarrow} f'(1) > f'(x) > f'(2) \Leftrightarrow 0 > f'(x)$

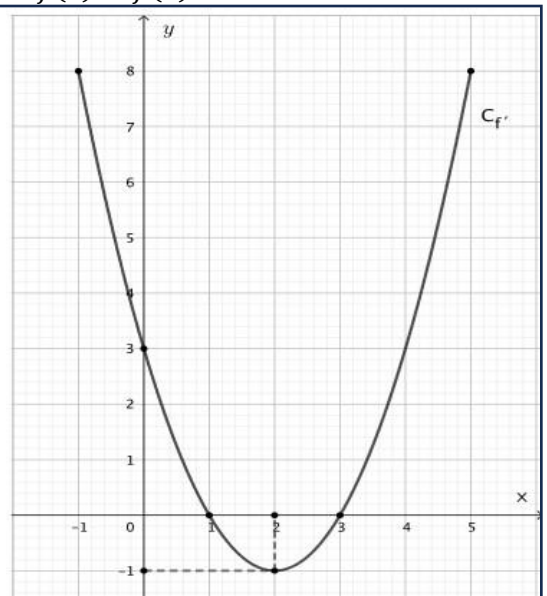
και αφού f συνεχής στο $[1,2]$ θα είναι γνησίως φθίνουσα στο $[1, 2]$. Συνεπώς η f παρουσιάζει ολικό μέγιστο στο 1 και ολικό ελάχιστο στο 0 και στο 2, αφού ισχύει $f(0) = f(2)$.

29.26736-2: Στο διπλανό σχήμα δίνεται η γραφική παράσταση της παραγώγου f' μιας πολυωνυμικής συνάρτησης f τρίτου βαθμού η οποία είναι ορισμένη στο κλειστό διάστημα $[-1,5]$.

α) Αν η κορυφή της παραβολής της γραφικής παράστασης της παραγώγου f' είναι το σημείο $A(2, -1)$, με τη βοήθεια του σχήματος να αποδείξετε ότι η f είναι κοίλη στο $[-1,2]$ και κυρτή στο $[2,5]$. (Μονάδες 10)

β) Ποια είναι η κλίση της f στο $x_0 = 2$; (Μονάδες 6)

γ) Αν επιπλέον ισχύει ότι $3f(2) - 1 = 0$, να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο σημείο της με τετμημένη $x_0 = 2$. (Μονάδες 9)

Λύση:

α) Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα $[-1,2]$ και παραγωγίσιμη στο $(-1,2)$, αφού είναι πολυωνυμική. Από τη γραφική παράσταση της συνάρτησης f' παρατηρούμε ότι η f' είναι γνησίως φθίνουσα στο

$(-1,2)$. Άρα, η f είναι κοίλη στο $[-1,2]$. Όμοια, η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα $[2,5]$ και παραγωγίσιμη στο $(2,5)$. Από τη γραφική παράσταση της συνάρτησης f' παρατηρούμε ότι η f' είναι γνησίως φθίνουσα στο $(2,5)$. Άρα, η f είναι κυρτή στο $[2,5]$.

β) Η κλίση της συνάρτησης f στο $x_0=2$ ισούται με $f'(2)$. Από τη γραφική παράσταση της συνάρτησης f' παρατηρούμε ότι $f'(2) = -1$.

γ) Η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο σημείο της με τετμημένη $x_0 = 2$ είναι $y - f(2) = f'(2)(x - 2) \Leftrightarrow y = -x + \frac{7}{3}$, γιατί $3f(2) - 1 = 0 \Leftrightarrow f(2) = \frac{1}{3}$.

30.27320-4: Στο παρακάτω σχήμα δίνεται στο $(0, +\infty)$ η γραφική παράσταση της παραγώγου f' μιας συνάρτησης f με πεδίο ορισμού το $(0, +\infty)$. Δίνεται επίσης ότι η f' είναι συνεχής και γνησίως αύξουσα συνάρτηση στο $(0, +\infty)$ με $\lim_{x \rightarrow \infty} f'(x) = +\infty$.

α) Να βρείτε τα διαστήματα μονοτονίας και τα τοπικά ακρότατα της συνάρτησης f . (Μονάδες 09)

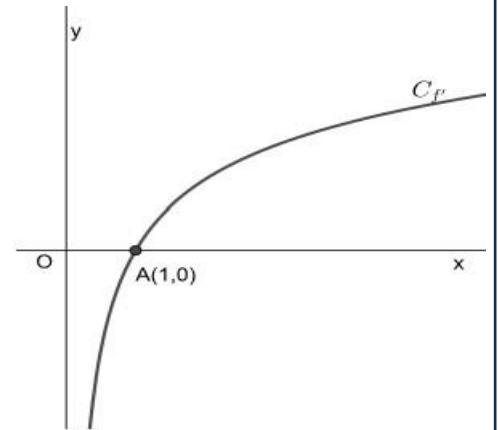
β) Ένας μαθητής ισχυρίζεται ότι:

1^ο: «Η γραφική παράσταση της f δέχεται οριζόντια εφαπτομένη στο σημείο με τετμημένη 1».

2^ο: «Υπάρχει μοναδικό $\kappa \in (0, +\infty)$ τέτοιο, ώστε ο συντελεστής διεύθυνσης της εφαπτομένης της C_f στο σημείο $M(\kappa, f(\kappa))$ να ισούται με 2».

Ποιοι από τους παραπάνω ισχυρισμούς του μαθητή είναι σωστοί; Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας. (Μονάδες 10)

γ) Τι μπορούμε να πούμε για την κυρτότητα της f στο πεδίο ορισμού της; Να δικαιολογήσετε την όποια απάντησή σας. (Μονάδες 06)

Λύση:

α) Από τη γραφική παράσταση της f' παρατηρούμε ότι η συνάρτηση f' είναι αρνητική στο $(0,1)$, θετική στο $(1, +\infty)$ και μηδενίζεται για $x=1$ αφού τέμνει τον άξονα xx' στο σημείο $A(1,0)$. Η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο $x_0 = 1$, οπότε είναι και συνεχής σ' αυτό, άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(-\infty, 1]$ και γνησίως αύξουσα στο $[1, +\infty)$. Παρουσιάζει ελάχιστο στο 1, το $f(1)$.

β) Ο 1^{ος} ισχυρισμός είναι σωστός. Γιατί όπως βλέπουμε στο σχήμα ισχύει ότι $f'(1) = 0$, άρα ο συντελεστής διεύθυνσης της εφαπτομένης της C_f στο σημείο με τετμημένη 1 είναι 0, άρα στο σημείο αυτό η εφαπτομένη είναι οριζόντια.

Ο 2^{ος} ισχυρισμός είναι σωστός.

Για να υπάρχει $\kappa \in (0, +\infty)$ τέτοιο, ώστε ο συντελεστής διεύθυνσης της εφαπτομένης της C_f στο σημείο $M(\kappa, f(\kappa))$ να ισούται με 2, πρέπει $f'(\kappa) = 2$.

Η συνάρτηση f' είναι συνεχής στο $(0, +\infty)$, $\lim_{x \rightarrow +\infty} f'(x) = +\infty$ και το σύνολο των τεταγμένων των σημείων της γραφικής της παράστασης αποτελεί το σύνολο τιμών της, το οποίο είναι το $\mathbb{R}$. Το 2 ανήκει στο $\mathbb{R}$, άρα υπάρχει ένα τουλάχιστον $\kappa \in (0, +\infty)$ τέτοιο, ώστε $f'(\kappa) = 2$. Το κ είναι μοναδικό γιατί η f' είναι συνάρτηση γνησίως αύξουσα.

γ) Η f' είναι συνεχής και γνησίως αύξουσα συνάρτηση στο $(0, +\infty)$, οπότε η f είναι κυρτή στο πεδίο ορισμού της, το $(0, +\infty)$.

31.27667-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = e^x + \frac{x^2}{2} + 2023, x \in \mathbb{R}$.

α) Να αποδείξετε ότι:

a. η συνάρτηση f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$. (Μονάδες 5)

b. το σύνολο τιμών της f' είναι το $\mathbb{R}$. (Μονάδες 6)

β) Να αποδείξετε ότι για τις διάφορες τιμές του πραγματικού αριθμού α , η εξίσωση $e^x + x = \alpha$ έχει μοναδική ρίζα ρ . (Μονάδες 5)

γ) Να αποδείξετε ότι για τις διάφορες τιμές του πραγματικού αριθμού α , η συνάρτηση $g(x) = \alpha x - f(x)$ με $x \in \mathbb{R}$, έχει μέγιστη τιμή την $\rho f'(\rho) - f(\rho)$. (Μονάδες 9)

Λύση:

α) α. Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $\mathbb{R}$, ως άθροισμα πολυωνυμικής με εκθετική. Για κάθε $x \in \mathbb{R}$ έχουμε: $f'(x) = e^x + x$ και $f''(x) = e^x + 1 > 0$, άρα η συνάρτηση f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$.

β. Επειδή η συνάρτηση f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$, έπεται ότι η συνάρτηση f' είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$. Ακόμη η f' είναι και συνεχής ως παραγωγίσιμη, οπότε $f'(\mathbb{R}) = \left(\lim_{x \rightarrow -\infty} f'(x), \lim_{x \rightarrow +\infty} f'(x) \right) = (-\infty, +\infty) = \mathbb{R}$,

αφού είναι $\lim_{x \rightarrow -\infty} f'(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} (e^x + x) = 0 - \infty = -\infty$
 και $\lim_{x \rightarrow +\infty} f'(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} (e^x + x) = +\infty + \infty = +\infty$.

β) $e^x + x = \alpha \Leftrightarrow f'(x) = \alpha$.

Επειδή $\alpha \in f'(\mathbb{R}) = \mathbb{R}$ και η f' είναι γνησίως αύξουσα, έπεται ότι υπάρχει μοναδικό $\rho \in \mathbb{R}$, τέτοιο, ώστε $f'(\rho) = \alpha$. Επομένως για οποιαδήποτε τιμή του $\alpha \in \mathbb{R}$, η εξίσωση $e^x + x = \alpha$ έχει μοναδική λύση.

γ) Για κάθε $x \in \mathbb{R}$, έχουμε $g'(x) = (\alpha x - f(x))' = \alpha - f'(x)$.

- $g'(x) = 0 \Leftrightarrow \alpha - f'(x) = 0$
 $\Leftrightarrow f'(x) = \alpha$
 $\Leftrightarrow x = \rho \dots \dots \dots$ λόγω του (β) ερωτήματος.
- $g'(x) > 0 \Leftrightarrow \alpha - f'(x) > 0$
 $\Leftrightarrow f'(x) < \alpha$
 $\Leftrightarrow f'(x) < f'(\rho)$
 $\Leftrightarrow x < \rho \dots \dots \dots$ επειδή η f' είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$.
- $g'(x) < 0 \Leftrightarrow \alpha - f'(x) < 0$
 $\Leftrightarrow f'(x) > \alpha$
 $\Leftrightarrow f'(x) > f'(\rho)$
 $\Leftrightarrow x > \rho \dots \dots \dots$ επειδή η f' είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$.

Η μονοτονία και τα ακρότατα της g φαίνονται στον διπλανό πίνακα, οπότε η g παρουσιάζει στη θέση $x = \rho$ μέγιστη τιμή, την $g(\rho) = \alpha\rho - f(\rho) \dots \dots \dots$ (1)

Επειδή $f'(\rho) = \alpha$ η σχέση (1) $\Leftrightarrow g(\rho) = \rho f'(\rho) - f(\rho)$.

β τρόπος:

Επειδή η συνάρτηση f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$, τότε η εφαπτομένη της γραφικής παράστασης της f στο σημείο $(\rho, f(\rho))$ βρίσκεται "κάτω" από τη γραφική της παράσταση, με εξαίρεση το σημείο επαφής τους.

Άρα για κάθε $x \in \mathbb{R}$ ισχύει $f(x) \geq f'(\rho)(x - \rho) + f(\rho)$
 $\Leftrightarrow f(x) \geq x f'(\rho) - \rho f'(\rho) + f(\rho)$
 $\Leftrightarrow \rho f'(\rho) - f(\rho) \geq x f'(\rho) - f(x)$
 $\Leftrightarrow \alpha\rho - f(\rho) \geq \alpha x - f(x)$
 $\Leftrightarrow \alpha\rho - f(\rho) \geq \alpha x - f(x)$
 $\Leftrightarrow g(\rho) \geq g(x)$

και έπεται το ζητούμενο.

x	$-\infty$	ρ	$+\infty$
$g'(x)$	+	○	-
g	↗	OM	↘

32.31527-2: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = x^4 + 3x^2 - 8, x \in \mathbb{R}$.

α) Να την μελετήσετε ως προς την κυρτότητα. (Μόρια 10)

β) Έστω (ϵ) η εφαπτομένη της γραφικής παράστασης C_f της f στο σημείο $A(1, f(1))$.

i. Να βρείτε την εξίσωση της ευθείας (ϵ) . (Μόρια 7)

ii. Να αποδείξετε ότι δεν υπάρχει σημείο της C_f , διαφορετικό από το A , στο οποίο η εφαπτομένη της είναι παράλληλη στην (ϵ) . (Μόρια 8)

Λύση:

α) Η συνάρτηση είναι δυο φορές παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ με $f'(x) = 4x^3 + 6x$ και $f''(x) = 12x^2 + 6 > 0$.

Άρα η συνάρτηση f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$.

β) i. Η εφαπτομένη (ϵ) της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο $A(1, -4)$ έχει συντελεστή διεύθυνσης $\lambda = f'(1) = 10$ και εξίσωση (ϵ): $y - f(1) = f'(1)(x - 1) \Leftrightarrow y + 4 = 10(x - 1)$
 $\Leftrightarrow y = 10x - 14$.

ii. Από το ερώτημα (α) προκύπτει ότι η συνάρτηση $f'(x)$ είναι γνησίως αύξουσα, άρα «1-1». Επομένως δεν υπάρχει σημείο της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f διαφορετικό από το A στο οποίο η εφαπτομένη της να είναι παράλληλη στην ευθεία (ϵ).

33.31549-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{\ln x}{x}, x > 0$.

- α)** Να μελετήσετε την f ως προς τη μονοτονία και τα ακρότατα. (Μονάδες 6)
- β)** Να αποδείξετε ότι $2022^{2023} > 2023^{2022}$. (Μονάδες 6)
- γ)** Να μελετήσετε την f ως προς τα κοίλα και τα σημεία καμπής. (Μονάδες 6)
- δ)** Εφαρμόζοντας το Θεώρημα Μέσης Τιμής για την f σε καθένα από τα διαστήματα $[2021, 2022]$ και $[2022, 2023]$ να αποδείξετε ότι $2f(2022) < f(2021) + f(2023)$. (Μονάδες 7)
- Δίνεται $e \approx 2,71$.

Λύση:

α) Η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ με $f'(x) = \left(\frac{\ln x}{x}\right)' = \frac{1 - \ln x}{x^2}$.

• $f'(x) = 0 \Leftrightarrow 1 - \ln x = 0 \Leftrightarrow x = e$.

• $f'(x) > 0 \Leftrightarrow 1 - \ln x > 0 \Leftrightarrow \ln x < 1 \Leftrightarrow x < e$ και $f'(x) < 0 \Leftrightarrow \dots \Leftrightarrow x > e$.

x	0	e	$+\infty$
$f'(x)$		+	-
$f(x)$		$\nearrow$	$\searrow$

Ο.Μ.

Μονοτονία: Η f είναι γνησίως αύξουσα στο $(0, e]$, γνησίως φθίνουσα στο $[e, +\infty)$.

Ακρότατα: Η f παρουσιάζει ολικό μέγιστο για $x = e$ το $f(e) = \frac{\ln e}{e} = \frac{1}{e}$.

β) Επειδή $e < 2022 < 2023$ και η συνάρτηση f είναι γνησίως φθίνουσα στο $[e, +\infty)$ είναι $f(2022) > f(2023)$

$$\Leftrightarrow \frac{\ln 2022}{2022} > \frac{\ln 2023}{2023}$$

$$\Leftrightarrow 2023 \cdot \ln 2022 > 2022 \cdot \ln 2023$$

$$\Leftrightarrow \ln 2022^{2023} > \ln 2023^{2022}$$

$$\Leftrightarrow 2022^{2023} > 2023^{2022}.$$

γ) Η f' είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ με $f''(x) = \left(\frac{1 - \ln x}{x^2}\right)' = \frac{-\frac{1}{x^2}x^2 - 2x(1 - \ln x)}{x^4}$
 $= \frac{-x - 2x + 2x \ln x}{x^4}$
 $= \frac{-3x + 2x \ln x}{x^4}$
 $= \frac{-3 + 2 \ln x}{x^3}$

• $f''(x) = 0 \Leftrightarrow -3 + 2 \ln x = 0 \Leftrightarrow x = \sqrt{e^3}$.

• $f''(x) > 0 \Leftrightarrow \frac{-3 + 2 \ln x}{x^3} > 0 \stackrel{x > 0}{\Leftrightarrow} -3 + 2 \ln x > 0 \Leftrightarrow x > \sqrt{e^3}$ και $f''(x) < 0 \Leftrightarrow \dots \Leftrightarrow 0 < x < \sqrt{e^3}$.

x	0	$\sqrt{e^3}$	$+\infty$
$f''(x)$		-	+
$f(x)$		$\searrow$	$\nearrow$

Σ.Κ.

Συνεπώς η f είναι κοίλη στο διάστημα $(0, \sqrt{e^3})$, κυρτή στο διάστημα $[\sqrt{e^3}, +\infty)$ και παρουσιάζει καμπή για

$x = \sqrt{e^3}$ το $f(\sqrt{e^3}) = \frac{\ln \sqrt{e^3}}{\sqrt{e^3}} = \frac{\frac{3}{2} \ln e}{\sqrt{e^3}} = \frac{3}{2\sqrt{e^3}}$. Άρα το σημείο καμπής είναι το $\Gamma\left(\sqrt{e^3}, \frac{3}{2\sqrt{e^3}}\right)$.

δ) Από Θ.Μ.Τ για την f στο $[2021, 2022]$ υπάρχει $\xi_1 \in (2021, 2022)$ με $f'(\xi_1) = \frac{f(2022) - f(2021)}{2022 - 2021}$

$$\Leftrightarrow f'(\xi_1) = f(2022) - f(2021).$$

Από Θ.Μ.Τ για την f στο $[2022, 2023]$ υπάρχει $\xi_2 \in (2022, 2023)$ με $f'(\xi_2) = \frac{f(2023) - f(2022)}{2023 - 2022}$
 $\Leftrightarrow f'(\xi_2) = f(2023) - f(2022)$.

Επειδή $\sqrt{e^3} < 2021 < \xi_1 < 2022 < \xi_2 < 2023$ και f' γνησίως αύξουσα στο $[\sqrt{e^3}, +\infty)$ είναι
 $f'(\xi_1) < f'(\xi_2) \Leftrightarrow f(2022) - f(2021) < f(2023) - f(2022)$
 $\Leftrightarrow 2f(2022) < f(2021) + f(2023)$.

34.31550-4: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = e^x - \ln x$. Να αποδείξετε ότι

α) η f είναι κυρτή. (Μο-
νάδες 6)

β) η f παρουσιάζει ολικό ελάχιστο σε κάποιο $x_0 \in (\frac{1}{2}, 1)$ το οποίο είναι μοναδικό. (Μονάδες 7)

γ) το ολικό ελάχιστο είναι το $\frac{1}{x_0} + x_0$. (Μονάδες 6)

δ) η εξίσωση $f(x) = 2$ είναι αδύνατη. (Μονάδες 6)

Λύση:

α) Η f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ ως άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων με $f'(x) = e^x - \frac{1}{x}$.
 Η f' είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ ως άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων με $f''(x) = e^x + \frac{1}{x^2} > 0$
 οπότε η f είναι κυρτή.

β) Η f είναι κυρτή οπότε η f' είναι γνησίως αύξουσα στο $(0, +\infty)$.
 Επίσης $f'(1) = e - 1 > 0$ και $f'(\frac{1}{2}) = \sqrt{e} - 2 < 0$, άρα $f'(1) \cdot f'(\frac{1}{2}) < 0$.

Από θεώρημα Bolzano για την συνεχή f' στο διάστημα $[\frac{1}{2}, 1]$, υπάρχει $x_0 \in (\frac{1}{2}, 1)$ με $f'(x_0) = 0$.

- Για $x < x_0 \Leftrightarrow f'(x) < f'(x_0) \Leftrightarrow f'(x) < 0$.
- Για $x > x_0 \Leftrightarrow f'(x) > f'(x_0) \Leftrightarrow f'(x) > 0$.

x	0	x_0		$+\infty$
$f'(x)$		○		
$f(x)$	↘		↗	

O.E.

Η συνάρτηση f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, x_0]$, είναι γνησίως αύξουσα στο $[x_0, +\infty)$. Συνεπώς η f παρουσιάζει ένα ακριβώς ακρότατο και μάλιστα ολικό ελάχιστο σε κάποιο $x_0 \in (\frac{1}{2}, 1)$.

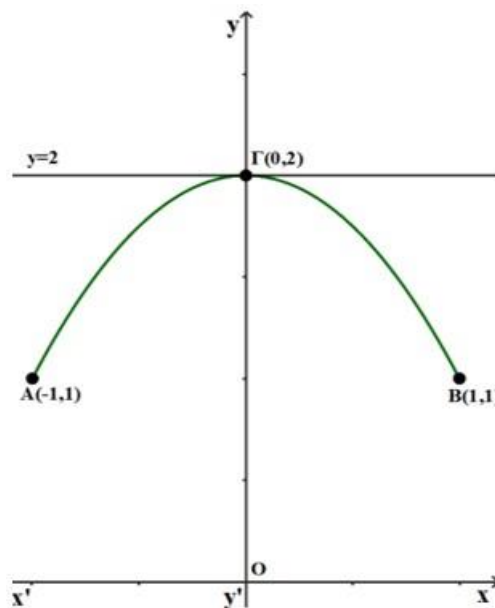
γ) Είναι $f'(x_0) = 0 \Leftrightarrow e^{x_0} - \frac{1}{x_0} = 0 \Leftrightarrow e^{x_0} = \frac{1}{x_0}$
 $\Leftrightarrow \ln e^{x_0} = -\ln x_0$
 $\Leftrightarrow x_0 = -\ln x_0 \dots\dots\dots(1)$

$f(x_0) = e^{x_0} - \ln x_0 \stackrel{(1)}{=} \frac{1}{x_0} + x_0$.

δ) Είναι $f(x_0) > 2 \Leftrightarrow \frac{1}{x_0} + x_0 > 2$
 $\Leftrightarrow_{x_0 > 0} x_0^2 - 2x_0 + 1 > 0$
 $\Leftrightarrow (x_0 - 1)^2 > 0$ που ισχύει γιατί $x_0 \in (\frac{1}{2}, 1)$.

Συνεπώς $f(x) \geq f(x_0) > 2$ που σημαίνει ότι η Εξίσωση $f(x) = 2$ είναι αδύνατη.

35.32799-2: Στο διπλανό σχήμα φαίνεται η γραφική παράσταση της παραγώγου μιας συνάρτησης $f: [-1,1] \rightarrow \mathbb{R}$ και η ευθεία $y = 2$. Αν η γραφική παράσταση της f' διέρχεται από τα σημεία $A(-1,1), B(1,1)$ και $\Gamma(0,2)$ τότε με βάση το παρακάτω σχήμα:

α) Να εξηγήσετε γιατί ισχύει: $1 \leq f'(x) \leq 2$, για κάθε $x \in [-1,1]$. (Μο-

νάδες 07)

β) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τη μονοτονία.

(Μονάδες 08)

γ) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τα κοίλα και τα σημεία καμπής.

(Μονάδες 10)

Λύση:

α) Το σύνολο των τεταγμένων των σημείων της $C_{f'}$ είναι το σύνολο τιμών f' . Από τη γραφική παράσταση της f' προκύπτει ότι $f'([-1,1]) = [1,2]$. Άρα για κάθε $x \in [-1,1]$ ισχύει $1 \leq f'(x) \leq 2$.

β) Για κάθε $x \in [-1,1]$, είναι $f'(x) \geq 1 > 0$ και επειδή η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $[-1,1]$ (ως παραγωγίσιμη), έπεται ότι είναι γνησίως αύξουσα.

γ) Η συνεχής συνάρτηση f :

- είναι κυρτή στο διάστημα $[-1,0]$, αφού η f' είναι γνησίως αύξουσα στο $[-1,0]$.
- είναι κοίλη στο διάστημα $[0,1]$, αφού η f' είναι γνησίως φθίνουσα στο $[0,1]$.
- έχει σημείο καμπής το σημείο $(0, f(0))$.

36.34438-2: Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = 2x^3 - 15x^2 + 24x, x \in \mathbb{R}$.

α) Να βρείτε την πρώτη και δεύτερη παράγωγο της συνάρτησης f και να λύσετε τις εξισώσεις: $f'(x) = 0$ και $f''(x) = 0$. (Μονάδες 8)

β) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τη μονοτονία και τα ακρότατα. (Μονάδες 9)

γ) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς την κυρτότητα και να βρείτε τις θέσεις των σημείων καμπής. (Μονάδες 8)

Λύση:

α) Η συνάρτηση f είναι δυο φορές παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ με $f'(x) = (2x^3 - 15x^2 + 24x)' = 6x^2 - 30x + 24$ και $f''(x) = (6x^2 - 30x + 24)' = 12x - 30$.

- $f'(x) = 0 \Leftrightarrow 6(x^2 - 5x + 4) = 0 \Leftrightarrow x = 1$ ή $x = 4$.
- $f''(x) = 0 \Leftrightarrow 12x - 30 = 0 \Leftrightarrow x = 5/2$.

β)

x	$-\infty$	1	4	$+\infty$
$f'(x)$	+	○	○	+
$f(x)$	↗		↘	
		T.M.	T.E.	

Μονοτονία: Η συνάρτηση f είναι γνησίως αύξουσα στα διαστήματα $(-\infty, 1], [4, +\infty)$ και γνησίως φθίνουσα στο διάστημα $[1, 4]$.

Ακρότατα: Στο $x = 1$ εμφανίζει τοπικό μέγιστο το $f(1) = 11$ και στο $x = 4$ εμφανίζει τοπικό ελάχιστο το $f(4) = -16$.

γ)

x	$-\infty$	$5/2$	$+\infty$	
$f''(x)$	-	○	+	
$f(x)$	↘		↗	

Κυρτότητα: Η συνάρτηση f είναι κοίλη στο διάστημα $(-\infty, 5/2]$ και κυρτή στο διάστημα $[5/2, +\infty)$.

Σημεία καμπής: Στο $x = 5/2$ εμφανίζει καμπή το $f(5/2) = \dots = -5/2$. Άρα το σημείο $\Gamma(5/2, -5/2)$ είναι Σ.Κ..

37.35172-2: Δίνεται η συνάρτηση f με $f(x) = \ln(1 + x^2)$.

α) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τη μονοτονία και τα ακρότατα της. (Μονάδες 12)

β) Να προσδιορίσετε τα διαστήματα στα οποία η f είναι κυρτή ή κοίλη και να βρείτε τα σημεία καμπής της. (Μονάδες 13)

Λύση:

α) $D_f = \mathbb{R}$, αφού $1 + x^2 > 0$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$.

Η f είναι συνεχής στο $\mathbb{R}$ ως σύνθεση συνεχών συναρτήσεων και παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ με

$$f'(x) = \frac{(1+x^2)'}{1+x^2} = \frac{2x}{1+x^2}.$$

$$f'(x) = 0 \Leftrightarrow 2x = 0 \Leftrightarrow x = 0.$$

$$f'(x) > 0 \Leftrightarrow 2x > 0 \Leftrightarrow x > 0 \text{ (αφού } 1 + x^2 > 0 \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}).$$

$$f'(x) < 0 \Leftrightarrow x < 0.$$

Τα πρόσημα της παραγώγου της συνάρτησης f φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

x	$-\infty$	0	$+\infty$
$f'(x)$	-	$\circ$	+
$f(x)$	$\searrow$		$\nearrow$

Ο.Ε.

Μονοτονία:

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $(-\infty, 0]$ με $f'(x) < 0$ στο $(-\infty, 0)$, άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(-\infty, 0]$. Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $[0, +\infty)$ με $f'(x) > 0$ στο $(0, +\infty)$, άρα η f είναι γνησίως αύξουσα στο $[0, +\infty)$.

Ακρότατα:

Η συνάρτηση f παρουσιάζει στο 0 ολικό ελάχιστο το $f(0) = 0$.

$$\beta) f''(x) = \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)' = \frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2} = \frac{2-2x^2}{(1+x^2)^2}.$$

$$f''(x) = 0 \Leftrightarrow 2 - 2x^2 = 0 \Leftrightarrow x = \pm 1.$$

$$f''(x) > 0 \Leftrightarrow 1 - x^2 > 0 \Leftrightarrow |x| < 1 \Leftrightarrow -1 < x < 1.$$

$$f''(x) < 0 \Leftrightarrow x < -1 \text{ ή } x > 1.$$

Τα πρόσημα της δεύτερης παραγώγου της συνάρτησης f φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

x	$-\infty$	-1	1	$+\infty$
$f''(x)$	-	$\circ$	$\circ$	-
$f(x)$	$\curvearrowright$	$\curvearrowleft$	$\curvearrowright$	$\curvearrowright$

Σ.Κ. Σ.Κ.

Η συνάρτηση f στρέφει τα κοίλα κάτω ή είναι κοίλη στο $(-\infty, -1]$ και στο $[1, +\infty)$ αφού είναι συνεχής σε καθένα από τα διαστήματα αυτά με $f''(x) < 0$ στο εσωτερικό τους, ενώ στο $[-1, 1]$ είναι κυρτή, αφού είναι συνεχής στο διάστημα αυτό με $f''(x) > 0$ στο εσωτερικό του.

Έχει σημεία καμπής τα σημεία $(-1, f(-1))$ δηλαδή το σημείο $(-1, \ln 2)$ και στο σημείο $(1, f(1))$ δηλαδή το σημείο $(1, \ln 2)$.

38. END.

